

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De orthographia dictionum e Graecis tractarum

Johannes <Tortellius>

[Venedig], 12. Nov. 1484

Eiusdem Hieronymy carmen in primi impressoris commendationem

[urn:nbn:de:bsz:31-299711](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-299711)

ut his ducibus quod boni in re litteraria habemus: sumus maxime consecuti: caninis moribus undique dilaniantur. Nec est qui magnis saltem nominibus parcat. O stoliditatem insulsissimam: ceteros tacebo: de Ioanne Arretino pro loco tantum loquar. Quae ante laboriosissimum hoc opus orthographiae apud Latinos inquam habebatur ratio? Nulla prorsus. Latinitas graecitatis commercio egebat: usque adeo ut neutram merito nosce putaret quae alteram tantum sciret. Graecae dictiones ex cuiusque arbitrio scribebantur: nec ullus rationi aderat modus. parum id quidem. At qui codices corruptissimos deprauatissimosque Cicronem: Liuium: Plinium: Quintilianum: Gellium: auctores eloquentissimos uix loquentis habebamus. Historiarum uero graecarum Strabonis: Herodoti: Thucydidis ignari omnino eramus. Quae impraesentia apud Tortellium diligentissimum auctorem pro locis aperta: ut nunc discipuli praecceptoribus olim doctiores sint effecere. Gratiae habendae huic reliquisque quae difficiles nobis aditus monstrarunt: gratiae habendae essent: Non literas ignorasse (quod de Tortellio audiui quosdam obloqui ausos) publicandi. Qui tamen si nonnunquam aliquid (ut eorum loquamur more) insipidum: aliquid minus gratum promunt: quandoque bonum Homerum dormitasse etiamnum recensendum: Non omnis porro posse omnia: Non omnia eidem deos dedisse ut Annibali Maharbal aio uersandum foret. Ceterum quae temeritatis atque ignorantiae fronti meae indelebile stigma inuultum iri praemonitus sum: quippe quae castigandi operis in quo (ut aiunt) plurima errata: ac perperam dicta sunt: graue & uiribus meis longe imparem puinciam audacter subierim. Vnum profiteor: nouisse me censuram meam non esse tanto operi addere necessaria: aut demere superuacua: neque nouum opus conficere uoluisse. Verum opera potius dedisse: ut ea archetypa haberentur in exemplar: quae auctor ipse subtegminis alieni haud idiguis intexuerat. Cuius rei Blasium lignaminum patavinum uirum sane integerrimum nec doctum minus tibi quemadmodum familiarum Constantine sincerum testem appello. Is Tortellii sui pro solita in omnes humanitate mihi copiam cui fecisset: omne hac in te consilium meum plane intellexit. Nolle quod peruertere. percurantem utique ut Tortellius non ut Hieronymus scriberet. Siqui tamen characteres inuersi: litterae duplicatae ubi simplices debuissent poni: aut e contra: alia pro alia: exilis pro densa: repetita syllaba: aut praetermissa: interlegendum occurrerint: non meae inscitiae uerum celeritati librario: tribuatur. Nec tamen tales hi erunt errores: ut non facillime castigatus sit culpam in me nullam relaturus benignus interpres. Tu interim bene uale: & quod facis me ama.

EIVSDEM HIERONYMI CARMEN IN PRIMI
IMPRESSORIS COMMENDATIONEM.

Tingere dispositis chartas quicunque metallis
Coepit: & insignes edidit aere notas:
Mercurio genitore satus: genitrice Minerua
Praeditus aetherae semine mentis erat
Non illum Cereris: non illum cura Lyaei
Terrenae tenuit non opis ullus amor:
Copia librorum cupidis modo rara Latinis
Cum foret: auspiciis illius ampla uenit
Improbis inumeris librarius ante talentis
Quod dabat: exigua nunc stipe uendit opus
Historiae uenere Titi: se Plinius omni
Gymnasio iactant Tullius: atque Maro.
Nullum opus (o nostri foelicem temporis artem)
Cellat in arcano bibliotheca situ.
Quem modo rex: quem uix princeps modo rarus habebat
Quisque sibi librum pauper habere potest
Redditus hac etiam nuper Tortellius arte
Plurimus: escribas: qua ratione docet.
Hinc eme quae lingua cultus cupis esse latina
Hunc eme grammaticus quae cupis esse bonus
Quae geminata notis fuerit tibi syllaba: simplex
Quae sit: exilis: densa: uae: doctus eris.
Postmodo qui fuerit grato si commodus usu:
Has memor assiduis plausibus ede preces
Artifici semper studeant pia numina sancto
Vtilis effluxit cuius ab arte liber.

.L. .V. .F.

